KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

BIULETYN

Z 30. posiedzenia
Rady Ochrony Pracy (IX kad.)
w dniu 22 stycznia 2013 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Rady Ochrony Pracy (nr 30/IX kad.)

22 stycznia 2013 r.

Rada Ochrony Pracy, obradująca pod przewodnictwem poseł **Izabeli Katarzyny Mrzygłockiej (PO)**, przewodniczącej Rady, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– przyjęcie stanowiska Rady Ochrony Pracy w sprawie zdrowia psychicznego w środowisku pracy,

– wyrażenie opinii na temat wniosku głównego inspektora pracy pani Iwony Hickiewicz dotyczącego powołania pana Dawida Barana na stanowisko okręgowego inspektora pracy w Rzeszowie,

– sprawozdanie z działalności Rady Ochrony Pracy w 2012 r. – materiał przygotowany przez prezydium Rady Ochrony Pracy,

– rejestracja i zapobieganie chorobom zawodowym,

– sprawy bieżące.

W posiedzeniu udział wzięli: **Iwona Hickiewicz** główny inspektor pracy wraz ze współpracownikami, **Joanna Bugajska** kierownik Zakładu Ergonomii Centralnego Instytutu Ochrony Pracy –Państwowego Instytutu Badawczego.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Ewa Mierosławska** – z sekretariatu Rady w Biurze Prawnym i Spraw Pracowniczych.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Otwieram posiedzenie Rady Ochrony Pracy. Jest to pierwsze posiedzenie w bieżącym roku. Składam państwu najserdeczniejsze życzenia noworoczne. Życzę, aby ten rok był dla państwa bardzo dobry. Życzę zdrowia i wszelkiej pomyślności.

Witam na dzisiejszym posiedzeniu głównego inspektora pracy panią Iwonę Hickiewicz wraz ze współpracownikami, przedstawicieli Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministerstwa Gospodarki. Witam przedstawicieli Centralnego Instytutu Ochrony Pracy. Witam wszystkich państwa.

Porządek dzienny posiedzenia przewiduje: pkt 1. – przyjęcie stanowiska Rady Ochrony Pracy w sprawie zdrowia psychicznego w środowisku pracy, pkt 2. – wyrażenie opinii na temat wniosku głównego inspektora pracy pani Iwony Hickiewicz dotyczącego powołania pana Dawida Barana na stanowisko okręgowego inspektora pracy w Rzeszowie, pkt 3. – sprawozdanie z działalności Rady Ochrony Pracy w 2012 r. – materiał przygotowany przez prezydium Rady Ochrony Pracy, pkt 4. – plan pracy Rady Ochrony Pracy w 2013 r. – materiał przygotowany przez prezydium Rady Ochrony Pracy, pkt 5. – rejestracja i zapobieganie chorobom zawodowym – materiał przygotowany przez Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Instytut Medycyny Pracy i Instytut Medycyny Wsi nie przygotowały materiałów, pkt 6. – sprawy bieżące.

Czy jest sprzeciw wobec proponowanego porządku dziennego? Nie widzę zgłoszeń. Stwierdzam, że Rada przyjęła porządek dzienny posiedzenia.

Przechodzimy do punktu pierwszego – przyjęcie stanowiska Rady Ochrony Pracy w sprawie zdrowia psychicznego w środowisku pracy.

Proszę panią prof. Danutę Koradecką, przewodniczącą Zespołu ds. Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Środowisku Pracy o przedstawienie projektu stanowiska.

Zastępca przewodniczącej Rady Ochrony Pracy, przewodniczącą Zespołu ds. Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Środowisku Pracy prof. Danuta Koradecka:

Zespół ds. Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Środowisku Pracy przygotował projekt stanowiska. Oto jego brzmienie: „Rada Ochrony Pracy przy Sejmie RP na posiedzeniu 10 grudnia 2012 r. zapoznała się z materiałami przygotowanymi przez Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy oraz Państwową Inspekcję Pracy, dotyczącymi stanu zdrowia psychicznego w środowisku pracy.

Na podstawie tych materiałów oraz przeprowadzonej dyskusji Rada stwierdza, że:

Polska zajmuje jedno z czołowych miejsc w Europie pod względem nasilenia zagrożeń zdrowia psychicznego związanych z pracą – 1/3 pracujących Polaków skarży się na stres w pracy, a w jego wyniku obserwuje się także systematyczny wzrost zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania. Wzrastają też związane z nimi koszty ekonomiczne, które wynikają z długiego okresu absencji chorobowej (drugie miejsce po absencji z tytułu chorób nowotworowych), a także zmniejszonej wydajności pracowników, zwiększonej wypadkowości oraz fluktuacji kadr.

Główne przyczyny stresu w pracy zidentyfikowano jako zmieniające się dynamicznie psychospołeczne warunki pracy, w tym szczególnie: intensyfikacja pracy i wzrost wymagań w odniesieniu do nowych technologii, niepewność zatrudnienia oraz niestabilne więzi społeczne w pracy. Przyczyny te stanowią, udokumentowane badaniami prowadzonymi w CIOP-PIB, podstawowe zagrożenia dla zdrowia psychicznego w miejscu pracy. Opracowane zostały także odpowiednie programy prewencji i treningu wychodzenia ze stresu. Wyniki prac CIOP-PIB stanowiły istotny wkład w program międzynarodowy *Psychological Health and Well-being in Restructuring* (PSYRES) .

Na podkreślenie zasługują podjęte przez Państwową Inspekcję Pracy w latach 2006-2009 działania prewencyjne na rzecz poprawy psychospołecznych warunków pracy. Działania te miały cel informacyjny, tj. uświadomienie zagrożeń związanych ze stresem w miejscu pracy oraz cel prewencyjny, który polegał na identyfikacji przyczyn stresu oraz przeciwdziałanie jego skutkom. W działaniach tych uczestniczyli pracodawcy i pracownicy z różnych sektorów gospodarki, łącznie 11 500 osób. Pracodawcy dokonali oceny stresogenności cech pracy w blisko 400 zakładach pracy, na ponad 1400 stanowiskach pracy. W 2011 roku Państwowa Inspekcja Pracy podjęła realizację kolejnego programu informacyjno-prewencyjnego, związanego z problematyką czynników psychospołecznych w środowisku pracy, w którym uczestniczyło 13 okręgowych inspektoratów pracy. Działania prewencyjne objęły 282 pracodawców, przeprowadzono 127 szkoleń dla 1981 uczestników. Do pomiaru stresogenności cech pracy przystąpiło 78 pracodawców. Program ten był kontynuowany w 2012 r.

Na podstawie przedstawionych materiałów i dyskusji Rada Ochrony Pracy uznaje za celowe:

1) Propagowanie zintegrowanego podejścia do zachowania zdrowia psychicznego w środowisku pracy, które opiera się na działaniach na poziomie państwa, organizacji, przedsiębiorstwa oraz samych pracowników;

2) Kontynuację działalności Państwowej Inspekcji Pracy w zakresie kontroli przestrzegania prawa związanego z poprawą jakości psychospołecznych warunków pracy oraz działaniami informacyjno-prewencyjnymi;

3) Podnoszenie świadomości społecznej na temat psychospołecznych zagrożeń w środowisku pracy;

4) Motywowanie pracodawców do podejmowania działań zmierzających do poprawy jakości psychospołecznych warunków pracy przez przede wszystkim:

* dokonywanie oceny ryzyka zagrożeń psychospołecznych, która umożliwi wczesną identyfikację i zapobieganie tym zagrożeniom;

* modyfikację organizacji pracy, (np. elastyczny czas pracy, partycypacja pracownicza), łagodzącą skutki intensyfikacji pracy oraz wpływającą na warunki pracy pozwalając na zachowanie równowagi praca-życie prywatne;

* poprawę komunikacji pomiędzy pracownikami a kierownictwem służącą zapewnieniu pracownikom odpowiedniego poziomu wsparcia społecznego w pracy;

* promowanie dobrych praktyk bezpieczeństwa i sprawiedliwości w miejscu pracy, kodeksów etycznych, które są prewencją źródeł stresu;

zapewnienie pracownikom dostępu do szkoleń z zarządzania stresem;

1) Propagowanie prozdrowotnego stylu życia wśród pracowników, który wzmacnia ogólną odporność na stres".

Chciałabym podziękować Zespołowi ds. Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Środowisku Pracy za udział w przygotowaniu przedłożonego projektu.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Dziękuję za przedstawienie projektu stanowiska.

Czy są uwagi do zaprezentowanego projektu? Nie widzę zgłoszeń.

Przystępujemy do głosowania. Kto jest za przyjęciem stanowiska w brzmieniu proponowanym przez Zespół ds. Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Środowisku Pracy? Kto jest przeciw? Kto wstrzymał się od głosu?

Za przyjęciem stanowiska głosowało 19 członków Rady. Nie było głosów przeciwnych. 1 osoba wstrzymała się od głosu.

Stwierdzam, że Rada przyjęła stanowisko w sprawie zdrowia psychicznego w środowisku pracy.

Przechodzimy do punktu drugiego porządku dziennego – wyrażenie opinii na temat wniosku głównego inspektora pracy pani Iwony Mickiewicz, dotyczącego powołania pana Dawida Barana na stanowisko okręgowego inspektora pracy w Rzeszowie.

Główny inspektor pracy pani Iwona Hickiewicz przesłała do Rady Ochrony Pracy pismo informujące o zamiarze powołania pana Dawida Barana na stanowisko okręgowego inspektora pracy w Rzeszowie. Oto jego treść: „Uprzejmie informuję, że zamierzam powołać Dawida Barana na stanowisko okręgowego inspektora pracy w Rzeszowie. Realizując zatem obowiązek wynikający z art. 5 ust. 3 ustawy z 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy, proszę o wprowadzenie do porządku obrad najbliższego posiedzenia Rady Ochrony Pracy punktu dotyczącego wyrażenia przez Radę opinii o wskazanym kandydacie. W załączeniu przekazuję charakterystykę zawodową pana Dawida Barana".

Członkowie Rady otrzymali charakterystykę zawodową pana Dawida Barana mailem, a dzisiaj w wersji papierowej.

W związku z powyższym, zgodnie z art. 5 ust. 3 ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy, Rada Ochrony Pracy ma wyrazić opinię w sprawie powołania pana Dawida Barana na stanowisko okręgowego inspektora pracy w Rzeszowie.

Proponuję, aby zgodnie z § 6 pkt 3 regulaminu Rady przeprowadzić głosowanie tajne.

Czy ktoś z państwa chce zabrać głos? Nie widzę zgłoszeń.

Proponuję powołanie komisji skrutacyjnej, która przeprowadzi głosowanie, w następującym składzie: pani Ewa Górska, pan poseł Stanisław Szwed i pan Zbigniew Żurek.

Wszyscy kandydaci wyrazili zgodę.

Czy jest sprzeciw wobec powołania komisji skrutacyjnej w proponowanym składzie? Nie widzę zgłoszeń. Stwierdzam, że Rada powołała komisję skrutacyjną.

Proszę komisję o ukonstytuowanie się.

Główny inspektor pracy Iwona Hickiewicz:

W dzisiejszym posiedzeniu Rady uczestniczy pan inspektor Baran. Zarówno charakterystyka zawodowa, jak i ocena dotychczasowej pracy pana inspektora, w tym przez ostatnich kilka miesięcy jako pełniącego obowiązki okręgowego inspektora pracy w Rzeszowie, w moim przekonaniu, uzasadniają powołanie pana Dawida Barana na to stanowisko. Uprzejmie proszę o pozytywną opinię w tej sprawie.

Zastępca przewodniczącej Rady Ochrony Pracy prof. Danuta Koradecka:

Z przedłożonej charakterystyki wynika, iż pan Dawid Baran posiada odpowiednie przygotowanie zawodowe. Chciałabym zapytać, czego dotyczyła tematyka prowadzonych przez pana wykładów? Czy problemów prawno-organizacyjnych? Czy posiada pan doświadcze-

nie w zakresie oddziaływania czynników środowiska pracy? Chodzi m.in. o techniczną wiedzę o bezpieczeństwie.

Kandydat na stanowisko okręgowego inspektora pracy w Rzeszowie Dawid Baran:

Moje wykłady w większości dotyczyły prawa pracy i jego przestrzegania. Powiem szczerze, że dość dobrze spełniam się w tym. Ponadto prowadzenie tego rodzaju wykładów wymaga na bieżąco pogłębiania wiedzy w tym zakresie. Ostatnio musiałem znacznie ograniczyć tę działalność, ponieważ charakter pracy, którą obecnie wykonuję nie pozwala mi na prowadzenie dodatkowych wykładów z zakresu prawa pracy, mimo że bardzo to lubię. Chciałbym jednak podkreślić, że ta działalność pomaga w sprawowaniu stanowiska.

Prowadziłem również wykłady na temat technicznego bezpieczeństwa pracy. Potrafię przygotować ten temat.

W sprawowaniu stanowiska okręgowego inspektora pracy niewątpliwie pomocne będzie moje doświadczenie z pracy w sektorze bankowym, konkretnie – w nadzorze bankowym. Wprawdzie audyty wewnętrzne banków, w których brałem udział miały inny zakres. Kontrole prowadzone przez 2 – 3 tygodnie obejmowały całą działalność banku. Staram się wykorzystać swoje doświadczenie z pracy w bankowości w kwestii finansów Okręgowego Inspektoratu Pracy w Rzeszowie. Jest ono dość przydatne w tym zakresie.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Czy są jeszcze pytania? Nie widzę zgłoszeń.

Komisja skrutacyjna rozdała karty do głosowania.

Komisja zebrała karty i przystąpiła do liczenia głosów.

Przechodzimy do punktu trzeciego porządku dziennego – Sprawozdanie z działalności Rady Ochrony Pracy w 2012 r. Materiał został przygotowany przez prezydium Rady Ochrony Pracy.

Proszę pana Stanisława Stolorza, wiceprzewodniczącego Rady Ochrony Pracy o przedstawienie sprawozdania.

Zastępca przewodniczącej Rady Ochrony Pracy Stanisław Stolorz:

Na dzisiejszym posiedzeniu mam zaszczyt przedstawić sprawozdanie z działalności Rady Ochrony Pracy w 2012 r. Członkowie Rady otrzymali tekst sprawozdania pocztą elektroniczną. Został przesłany w dniu 17 stycznia br. Wszystkie uwagi, które wpłynęły wczoraj do godz. 12.00 praktycznie zostały uwzględnione. Jeżeli ktoś z państwa miałby uwagi, to proszę je zgłosić po prezentacji sprawozdania.

Przystępuję do przedstawienia sprawozdania. Rada Ochrony Pracy, zgodnie z ustawą z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy, jest organem nadzoru w sprawach dotyczących przestrzegania prawa pracy, w tym bezpieczeństwa i higieny pracy, a także legalności zatrudnienia oraz działalności Państwowej Inspekcji Pracy.

Do zadań Rady Ochrony Pracy należy m. in.:

– wyrażanie stanowisk w sprawach objętych zakresem działania Państwowej Inspekcji Pracy, a w szczególności dotyczących: programów działalności i zadań Państwowej Inspekcji Pracy, okresowych ocen działalności Państwowej Inspekcji Pracy oraz wniosków wynikających z tych ocen, problemów ochrony pracy o zasięgu ogólnokrajowym,

– wyrażanie opinii o kandydatach na stanowiska głównego inspektora pracy i jego zastępców oraz okręgowych inspektorów pracy.

Rada Ochrony Pracy składa się z przewodniczącego, zastępców przewodniczącego, sekretarza i członków, których powołuje i odwołuje Marszałek Sejmu.

Kadencja Rady trwa 4 lata. Zarządzeniem Nr 10 Marszałka Sejmu z dnia 12 listopada 2010 r. została powołana Rada Ochrony Pracy IX kadencji, licząca 30 członków.

W skład Rady powołuje się posłów, senatorów i kandydatów zgłoszonych przez Prezesa Rady Ministrów oraz przez organizacje związkowe i organizacje pracodawców, reprezentatywne w rozumieniu ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego, a także przez inne organizacje społeczne, zajmujące się problematyką ochrony pracy. Do Rady powołuje się także ekspertów i przedstawicieli nauki.

Zasady reprezentacji w Radzie określa marszałek Sejmu w drodze zarządzenia.

Członkowie Rady pełnią obowiązki do dnia powołania nowych członków.

Pracami Rady kieruje jej prezydium – jako organ wykonawczy. Prezydium Rady tworzą przewodniczący, jego zastępcy oraz sekretarz.

W 2012 r. prace prezydium koncentrowały się głównie na koordynacji bieżącej działalności Rady, analizie tematów zgłoszonych do planu pracy Rady na 2012 r. ocenie stopnia realizacji przez adresatów stanowisk podejmowanych przez Radę, a także rozpatrywaniu niektórych skarg, dotyczących działalności Państwowej Inspekcji Pracy, kierowanych do przewodniczącego Rady, opiniowaniu kandydatur ROP do nagrody im. H. Krahelskiej, przyznawanej przez głównego inspektora pracy.

Posiedzenia Rady odbywały się według planu zatwierdzonego przez Radę. Niniejsze sprawozdanie z działalności, podobnie jak sprawozdania z lat poprzednich, Rada składa prezydium Sejmu.

Zadania i uprawnienia Rada realizowała przy pomocy wyłonionych ze swego składu stałych i doraźnych zespołów roboczych, które przygotowywały projekty stanowisk i opinii, będących przedmiotem prac Rady.

Rada Ochrony Pracy IX kadencji powołała cztery stałe zespoły problemowe: Zespół ds. Prawno – Organizacyjnych, Zespół ds. Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Środowisku Pracy, Zespół ds. Nauki, Edukacji i Promocji oraz Współpracy z Partnerami Społecznymi i Zespół ds. Skarg

Rada działa na podstawie uchwalonego przez siebie regulaminu, zatwierdzonego przez marszałka Sejmu.

Plan pracy Rady na 2012 r. został rozpatrzony i przyjęty na posiedzeniu plenarnym 18 stycznia 2012 r. Propozycje tematów do planu zostały zgłoszone przez członków Rady, a także przez Państwową Inspekcję Pracy, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Zdrowia, Ministerstwo Gospodarki, Ministerstwo Sprawiedliwości, Prokuraturę Generalną, Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, instytucje rządowe, partnerów społecznych i organizacje pozarządowe, współpracujące z Radą na rzecz poprawy bezpieczeństwa pracujących.

Rada Ochrony Pracy w 2012 r. obradowała na posiedzeniach plenarnych, które odbywały się co najmniej raz w miesiącu oraz na spotkaniach zespołów problemowych Rady. Zespoły spotykały się w zależności od potrzeb i pilności problematyki, którą się zajmują.

W okresie sprawozdawczym odbyło się 13 plenarnych posiedzeń, w tym jedna uroczysta sesja Rady Ochrony Pracy w dniu 28 kwietnia 2012 r. w związku z Międzynarodowym Dniem Ofiar Wypadków przy Pracy, nad którą patronat honorowy objął Marszałek Sejmu RP oraz jedno posiedzenie dodatkowe, zwołane w dniu 27 kwietnia 2012 r. w celu przyjęcia stanowisk Rady w sprawie edukacji i szkoleń w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz w sprawie oceny skuteczności prewencji wypadkowej prowadzonej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. A także 31 posiedzeń zespołów problemowych, które koncentrowały się głównie na przygotowywaniu opinii i projektów stanowisk Rady w sprawach omawianych na posiedzeniach plenarnych, przedstawieniu propozycji tematów do przyszłego planu pracy ROP, a także na rozpatrywaniu skarg wpływających do Rady na działania inspektorów pracy oraz na nieprzestrzeganie przepisów prawa pracy przez pracodawców.

Problematyka posiedzeń zespołów koncentrowała się głównie wokół przygotowywania opinii i stanowisk w sprawach omawianych na posiedzeniach Rady.

Zespoły opracowywały projekty stanowisk do tematów:

– realizacja zadań służby bhp oraz analiza i ocena funkcjonowania ustawy z dnia 24 czerwca 1983 r. o Społecznej Inspekcji Pracy,

– analiza i ocena kontroli związanych z problematyką prac wykonywanych w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze (ustawa o emeryturach pomostowych),

– przestrzeganie przepisów prawa z zakresu ubezpieczeń społecznych,

– edukacja i szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy,

– programy poprawy bezpieczeństwa i higieny pracy w budownictwie oraz ich realizacja,

– problemy bezpieczeństwa i higieny pracy w szkołach i uczelniach,

– sprawozdanie głównego inspektora pracy z działalności Państwowej Inspekcji Pracy w 2011 r.,

– przestrzeganie przepisów prawa pracy,
– stan warunków pracy w górnictwie (przyczyny wypadków w górnictwie, czas pracy, zmęczenie, przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy),
– przestrzeganie przepisów prawa pracy w placówkach ochrony zdrowia,
– Europejska Strategia Bezpieczeństwa i Higieny Pracy,
– kampanie informacyjne w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy,
– program działania Państwowej Inspekcji Pracy na 2013 r.,
– zdrowie psychiczne w środowisku pracy.

Posiedzenia Zespołu ds. Skarg poświęcone były głównie rozpatrywaniu skarg wpływających do Rady na działania Państwowej Inspekcji Pracy, okręgowych inspektorów pracy oraz na nieprzestrzeganie przepisów prawa pracy przez pracodawców.

Rada Ochrony Pracy na swych plenarnych posiedzeniach rozpatrywała następujące tematy:

24 stycznia 2012 r. – 1. Sprawozdanie z działalności Rady Ochrony Pracy w 2011 r., 2. Plan pracy Rady Ochrony Pracy na 2012 r., 3. Analiza i ocena kontroli związanych z problematyką prac wykonywanych w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze (ustawa o emeryturach pomostowych).

28 lutego 2012 r. – Przestrzeganie przepisów prawa z zakresu ubezpieczeń społecznych.

27 marca 2012 r. – Edukacja i szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy.

28 kwietnia 2012 r. – Programy poprawy bezpieczeństwa i higieny pracy w budownictwie oraz ich realizacja.

22 maja 2012 r. – Problemy bezpieczeństwa i higieny pracy w szkołach i uczelniach.

12 czerwca 2012 r. – Sprawozdanie głównego inspektora pracy z działalności Państwowej Inspekcji Pracy w 2011 r.

10 lipca 2012 r. – Przestrzeganie przepisów prawa pracy.

28 sierpnia 2012 r. – Stan warunków pracy w górnictwie (przyczyny wypadków w górnictwie, czas pracy, zmęczenie, przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy).

11 września 2012 r. – Przestrzeganie przepisów prawa pracy w placówkach ochrony zdrowia.

9 października 2012 r. – 1. Europejska Strategia Bezpieczeństwa i Higieny Pracy, 2. Kampanie informacyjne w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

20 listopada 2012 r. – Program działania Państwowej Inspekcji Pracy na 2013 r.

10 grudnia 2012 r. – Zdrowie psychiczne w środowisku pracy.

Rada zrealizowała wszystkie tematy ujęte w planie pracy Rady Ochrony Pracy na 2012 r.

Rada Ochrony Pracy realizując swoje zadania podjęła uchwały w sprawach, które były przedmiotem obrad plenarnych Rady. Zostały szczegółowo przedstawione w przedłożonym sprawozdaniu.

Stanowiska Rady, podejmowane na posiedzeniach plenarnych, kierowane są do marszałka Sejmu, do merytorycznych komisji sejmowych (głównie do Komisji Polityki Społecznej, Komisji Pracy, Komisji Gospodarki i Komisji do Spraw Kontroli Państwowej), do senackich komisji (głównie do Senackiej Komisji Gospodarki Narodowej oraz Senackiej Komisji Rodziny i Polityki Społecznej), do urzędów i instytucji współpracujących z Radą, a przede wszystkim do Głównego Inspektoratu Pracy, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Gospodarki, Ministerstwa Edukacji Narodowej, Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, Ministerstwa Sprawiedliwości, Prokuratora Generalnego, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Centralnego Instytutu Ochrony Pracy – Państwowego Instytutu Badawczego, Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Wyższego Urzędu Górniczego, Urzędu Dozoru Technicznego.

Pisma kierowane do urzędów i instytucji od 2006 r. zawierają prośbę o poinformowanie o sposobie realizacji zaleceń i postulatów, zawartych w stanowiskach Rady. W 2012 r. 14 stanowisk zawiera ogółem 61 wniosków, w tym 8 o szeroko rozumianym charakterze legislacyjnym. Za zrealizowane można uznać 43 wnioski, 18 nie zostało zrealizowanych.

Generalnie rzecz biorąc, za niezrealizowane uznaje się wnioski, które adresaci uznają wprost za niemożliwe do realizacji lub do których nie odnoszą się. Z kolei przy klasyfikacji wniosków za zrealizowane trzeba przyjąć zasadę prawdomówności adresata, szczególnie przy odpowiedziach mających charakter deklaratywny. Jeżeli np. Rada postuluje podjęcie prac w jakiejś dziedzinie a adresat deklaruje, że podejmie je w przyszłości, to owszem taki wniosek można uznać za zrealizowany, zakładając, że adresat istotnie podejmie prace postulowane przez Radę.

Należy podkreślić, że w omawianym okresie w porównaniu z latami 2007 – 2010 nastąpiła zdecydowana poprawa w zakresie udzielania odpowiedzi na wystąpienia Rady. W latach 2007 – 2010 zdarzało się, że adresaci nie odpowiadali na około 50% kierowanych do nich wystąpień. Ostatecznie udzielili odpowiedzi na wszystkie wystąpienia, ale dopiero po skierowaniu do nich w 2010 r. pisma przez ówczesnego sekretarza Rady.

Przyczyną poprawy sytuacji niewątpliwie jest zmiana formuły. W odróżnieniu od poprzednich lat Rada zwraca się do konkretnego adresata z pytaniem o realizację konkretnego wniosku lub wniosków zawartych w stanowisku, określając zarazem termin udzielenia odpowiedzi. Takie postawienie sprawy wymusza na adresatach rezygnację z ogólników w rodzaju deklaracji o uznaniu wniosków za słuszne. Odpowiedzi stają się bardziej konkretne i przejrzyste, choć – marginalnie – zdarzają się ogólnikowe.

Jednym z dominujących motywów przewijających się przez wszystkie stanowiska Rady jest kwestia propagowania w środkach masowego przekazu szeroko rozumianej kultury bezpieczeństwa i higieny pracy. W tej dziedzinie, w porównaniu z poprzednim okresem można odnotować pewien niewielki postęp. Odpowiedzi KRRiT jak i zarządów TVP i PR nie są już tak zdecydowanie odmowne jak w latach 2007 – 2010. Prezes zarządu TVP Juliusz Braun w piśmie z 27 lipca 2011 r. deklaruje wolę dalszej popularyzacji problematyki bhp, także we współpracy z wyspecjalizowanymi w tej dziedzinie organizacjami i instytucjami, choć zastrzega, że będzie to następować w miarę posiadania środków finansowych na działalność misyjną.

Wśród wniosków niezrealizowanych dominują wnioski o szeroko rozumianym charakterze legislacyjnym. Dotyczą one m.in. doprecyzowania przepisu prawnego regulującego karmienie piersią przez pracownice, wprowadzenia zmian w art. 186 k.p. tak, aby zapewnić rzeczywistą ochronę stosunku pracy wymienionych tam pracowników, w tym ochronę macierzyństwa oraz zapewnić ochronę pracownikom powracającym do pracy po urlopie macierzyńskim, którzy nie korzystają ani z urlopu wychowawczego, ani możliwości obniżenia wymiaru czasu pracy na podstawie art. 186 k.p., rozważenia możliwości nowelizacji ustawy o Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, aby Fundusz mógł wspomagać pracowników, którym pracodawca zalega z wypłatą wynagrodzenia, rozpatrzenia możliwości zmian w ustawie dotyczącej działalności społecznej inspekcji pracy tak, aby m.in. mogła również działać w zakładach pracy, gdzie nie funkcjonują związki zawodowe (Rada zwróciła się w tej sprawie do RCL, który uznał, że nie jest właściwym organem), przeglądu i zaproponowania zmiany w istniejącym prawodawstwie, które reguluje stosunki pracy, w kierunku podniesienia jego jednoznaczności, w tym art. 218 k.k.

Wydaje się celowe, aby w przypadku wniosków legislacyjnych zasięgać opinii Biura Analiz Sejmowych. Może to spowodować opóźnienie w dostarczeniu wniosku adresatowi, ale Rada będzie miała pewność, że np. proponowane przez nią rozwiązanie prawne od dawna funkcjonuje w krajach UE, której Polska jest członkiem, co byłoby dodatkowym argumentem na rzecz jego wprowadzenia w naszym kraju.

Analiza wniosków zawartych w stanowiskach Rady i odpowiedzi adresatów skłania do następujących wniosków:

1) W przypadku odpowiedzi o charakterze deklaratywnym wydaje się zasadne zwrócenie po jakimś okresie przez koordynatora o udzielenie dodatkowych wyjaśnień – np. czy deklarowane prace zostały podjęte i jaki jest ich rezultat.

2) Egzekwowanie udzielania odpowiedzi poprzez prowadzenie na bieżąco ich monitoringu.

3) W przypadku propozycji legislacyjnych zwracać się o opinię do Biura Analiz Sejmowych – mogą to uczynić posłowie – członkowie Rady.

m.k.

4) W przypadku ważnych problemów społecznych np. kultura bezpieczeństwa, niewypłacanie wynagrodzeń organizować spotkania o szerszym zasięgu.

5) Wydaje się uzasadnione – choć trudne do realizacji – w przypadku posiedzeń, na których będzie rozważana tematyka należąca do określonego działu gospodarki np. zdrowie zaznaczać w zaproszeniu, że Rada oczekuje obecności szefa resortu bądź jego przedstawiciela w randze co najmniej podsekretarza stanu**.** Urzędnicy ministerialni niewątpliwie mają kompetencje, ale nie mogą podejmować decyzji czy wyrażać stanowisk w imieniu resortu.

Pozostała działalność Rady Ochrony Pracy została szczegółowo omówiona w przedłożonym sprawozdaniu. Chciałbym jednak zwrócić uwagę na następujące wydarzenia. 20 listopada 2012 r., w sali kolumnowej w gmachu głównym Sejmu, w drugiej części posiedzenia plenarnego Rady Ochrony Pracy, odbyła się uroczystość zakończenia 40. edycji Ogólnopolskiego Konkursu Poprawy Warunków Pracy. Konkurs ten organizowany jest corocznie od 1972 r. przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej (sekretariat Konkursu prowadzi Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy) i stanowi ważną formę zachęty do podejmowania różnorodnych działań zmierzających do eliminowania wypadków przy pracy i ryzyka powstawania chorób zawodowych. Wstępna selekcja wniosków dokonywana jest przez komisje działające przy terenowych jednostkach Naczelnej Organizacji Technicznej.

22 listopada 2012 r., na Zamku Królewskim w Warszawie, odbyła się uroczystość wręczenia nagród im. Haliny Krahelskiej przyznanych przez głównego inspektora pracy za wybitne osiągnięcia w zakresie ochrony pracy i ochrony zdrowia w środowisku pracy. Z rekomendacji Rady Ochrony Pracy w 2012 r. laureatem nagrody głównego inspektora pracy im. Haliny Krahelskiej, została pani prof. dr hab. inż. Ewa Górska członek Rady Ochrony Pracy VIII i IX kadencji.

Członkowie Rady Ochrony Pracy otrzymują zaproszenia do wzięcia udziału w sympozjach naukowych, konferencjach, seminariach, czy spotkaniach z partnerami społecznymi.

W 2012 r. członkowie prezydium lub Rady Ochrony Pracy brali udział m.in. w:

– Międzynarodowej Konferencji LPG pod hasłem „LPG – Wyjątkowa Energia", organizowanej przez Polską Organizację Gazu Płynnego;

– uroczystej inauguracji ogólnopolskiej kampanii „Poznaj swoje prawa w pracy", organizowanej przez Okręgowy Inspektorat Pracy w Krakowie;

– konferencji nt. „Wypadki przy pracy i choroby zawodowe w świetle realizowanej przez Polskę strategii Unii Europejskiej na lata 2007-2012", organizowanej przez Komisję Krajową NSZZ 'Solidarność", Głównego Inspektora Pracy oraz Regionu Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność" w ramach obchodów Światowego Dnia Pamięci Ofiar Wypadków przy Pracy i Chorób Zawodowych;

– ogólnopolskim finale XII edycji Konkursu wiedzy o zasadach BHP dla uczniów – młodocianych pracowników zakładów rzemieślniczych;

– uroczystości X-lecia Forum Związków Zawodowych;

– Wielkiej Gali Biznesu, podczas której wręczono statuetki Laureatom IX edycji Konkursu „Dolnośląski Gryf – Nagroda Gospodarcza";

– II Kongresie Służby BHP, organizowanym przez Ogólnopolskie Stowarzyszenie Pracowników Służby Bezpieczeństwa i Higieny Pracy;

– uroczystości podsumowania XIX edycji konkursu „Pracodawca – organizator pracy bezpiecznej" oraz XI edycji konkursu „Buduj bezpiecznie";

– uroczystym finale Konkursu „Pracuję Bezpiecznie 2012", organizowanym przez Kompanię Węglową S.A.

Chciałbym teraz przejść do problematyki skarg. W 2012 r. do Rady Ochrony Pracy wpłynęło około 80 skarg, które można podzielić na kategorie:

– skargi indywidualne od osób fizycznych, ale ich przedmiot obejmował nieraz większą grupę pracowników, dotyczące niewypłacania wynagrodzeń za pracę, wynagrodzeń za pracę wykonywaną w godzinach nadliczbowych, nagród regulaminowych, przestrzegania przepisów o czasie pracy, wypłacania diet pracownikom transportowym, odszkodowań z tytułu wypadków przy pracy;

– skargi wnoszone przez organizacje związkowe w imieniu pracowników całej branży, najczęściej dotyczące postanowień układów zbiorowych pracy, premii regulaminowych, dodatków stażowych, rozliczania czasu pracy oraz bezpieczeństwa pracy;

– skargi na działalność inspektorów pracy dotyczące przekroczenia zakresu kognicji uprawnień kontrolnych, nierzetelności przeprowadzonej kontroli, braku upoważnienia do przeprowadzenia kontroli, wadliwego stosowania środków karnych;

– skargi, których treść wykraczała poza zakres kognicji przyznanej Radzie przez art. 7 ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy.

Treść niektórych skarg w rzeczywistości zawierała pytania o dokonanie wykładni przepisów prawa pracy, układów zbiorowych pracy lub wszczęcia sporu zbiorowego pracy. Wpływały także do wiadomości Rady skargi kierowane do innych organów władzy i administracji państwowej oraz innych organów centralnych. Były także skargi kierowane od osób fizycznych, które systematycznie ślą do Rady pisma w różnych sprawach.

Na sygnalizowane w pismach sprawy Rada reagowała, zwracając się do Państwowej Inspekcji Pracy o przeprowadzenie kontroli, postępowania wyjaśniającego lub podjęcie interwencji, a następnie monitorowała sprawę aż do ostatecznego rozstrzygnięcia. Informowała również na bieżąco osoby wnoszące skargi o przebiegu postępowania.

Sprawami właściwej oceny i stosownego poinformowania skarżących o sposobie załatwienia sprawy zajmuje się Zespół ds. Skarg.

W roku sprawozdawczym na łamach Kroniki Sejmowej publikowane były informacje o posiedzeniach Rady Ochrony Pracy, a także strona internetowa Rady –www.rop.sejm.gov.pl – była aktualizowana i uzupełniana o wiadomości z bieżącej działalności Rady.

W 2012 r. nastąpiły zmiany w składzie osobowym Rady Ochrony Pracy:

– zarządzeniem Nr 4 marszałek Sejmu z dniem 27 marca 2012 r. powołała w skład Rady panią senator Annę Teresę Aksamit oraz panią poseł Zofię Popiołek – zgłoszoną przez Klub Poselski Ruchu Palikota. Jednocześnie Marszałek Sejmu, w związku z wygaśnięciem mandatu senatora VII kadencji Krzysztofa Majkowskiego, stwierdziła wygaśnięcie jego członkostwa w Radzie;

– zarządzeniem Nr 10 marszałek Sejmu z dniem 23 maja 2012 r. odwołała ze składu Rady panią Magdalenę Klimczak-Nowacką – zgłoszoną przez prezesa Rady Ministrów oraz pana Jacka Męcinę – zgłoszonego przez Polską Konfederację Pracodawców Prywatnych Lewiatan. Jednocześnie marszałek Sejmu powołała w skład Rady pana Macieja Sekundę – zgłoszonego przez Polską Konfederację Pracodawców Prywatnych Lewiatan oraz pana posła Ryszarda Zbrzyznego.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Dziękuję za wyczerpujące przedstawienie sprawozdania z działalności Rady Ochrony Pracy w 2012 r. Informuję, że po zakończeniu rozpatrywania tego punktu udzielę głosu przewodniczącej komisji skrutacyjnej.

Czy ktoś z państwa chciałby zgłosić uwagi do przedłożonego sprawozdania?

Pan senator Rulewski, proszę. Zwracam uwagę, że pan senator dopiero przyszedł na posiedzenie Rady.

Członek Rady Ochrony Pracy Jan Rulewski:

Małe sprostowanie – nie przyszedłem, lecz przyjechałem. Dodam, że spóźniony, bo…

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Do nas pan senator przyszedł.

Członek Rady Ochrony Pracy Jan Rulewski:

…prezydium nie uznało mojego słusznego wniosku, który sprowadza się do takiej oto konstatacji, że o ile podatki w gospodarce rynkowej będą…

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Panie senatorze, proszę o uwagi do sprawozdania.

Członek Rady Ochrony Pracy Jan Rulewski:

…to pociągi w Polsce zawsze będą się spóźniać. Proszę o uwzględnienie tej konstatacji.

Jeśli chodzi o sprawozdanie, to wyrażam niedosyt dotyczący jego części zasadniczej, w której powiada się, ile wniosków Rady zostało zrealizowanych. Ze sprawozdania wynika, że – jak sądzę – problematyka kobiet pracujących i karmiących w jakiś sposób została dostrzeżona przez instytucje państwowe na skutek działania Rady Ochrony Pracy. W pozostałych przypadkach nie dostrzegłem, aby to sprawozdanie oddawało dynamikę pracy Rady. Szczególnie nie zadowala mnie fakt, że za podstawę oceny przyjęto sformułowanie „udzielono odpowiedzi". Wyjaśniając to sformułowanie w następnych wersach autorzy sprawozdania dokonali mistrzowskiej sztuki językowej, uznając, iż coś co nie zostało wykonane w gruncie rzeczy zostało wykonane, ponieważ jest odpowiedź, albo zostanie udzielona za parę lat.

Pozwolę sobie nadal przypominać, czynię to od 3 lat, że ukształtowana w ten sposób ustawowo i personalnie Rada nie spełnia swoich zadań, jakie wynikają z ochrony prawnej – i nie tylko – środowiska pracy. Chciałbym tylko zaapelować, ze względu na czas, do członków Rady, aby – gdy tylko będą mieli czas – zajrzeli do rozporządzenia prezydenta Mościckiego z 1927 r., które dotyczy kształtu i zakresu prac Rady Ochrony Pracy.

Przedłożone sprawozdanie zawiera niewiele wniosków. Uważam, że powinniśmy jednak skupić się nad naszą pracą. Ta ustawa jest bardzo stara, co nie oznacza, że należy kopiować to, czego użyłem jako przykładu. Nie odpowiada wymogom i dynamice rynku. Dodam, że my właściwie stanowimy czwarty szczebel.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Panie senatorze, …

Członek Rady Ochrony Pracy Jan Rulewski:

Już kończę. Ale to nie jest polemiczne…

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Panie senatorze, rozmawiamy o sprawozdaniu z działalności Rady Ochrony Pracy w 2012 r. Jeżeli ma pan uwagi do sprawozdania, to proszę o ich przedstawienie.

Członek Rady Ochrony Pracy Jan Rulewski:

Uwaga polega na tym, że Rada Ochrony Pracy w tym kształcie ustawowym…

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Nie pytam o Radę, lecz o sprawozdanie.

Członek Rady Ochrony Pracy Jan Rulewski:

…nie jest w stanie sformułować czytelnego sprawozdania dla opinii publicznej.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

To jest zdanie odrębne pana senatora. Zostało przedłożone sprawozdanie z działalności Rady Ochrony Pracy w 2012 r. Członkowie Rady otrzymali je wcześniej. Mogli zapoznać się z nim, zaproponować i wprowadzić swoje uwagi.

Czy ktoś z państwa chciałby zgłosić uwagi do zaprezentowanego sprawozdania? Nie widzę zgłoszeń.

Kto jest za przyjęciem przedstawionego sprawozdania z działalności Rady Ochrony Pracy w 2012 r.? Kto jest przeciw? Kto wstrzymał się od głosu?

Za głosowało 26 członków rady, nikt nie był przeciw, jedna osoba wstrzymała się od głosu.

Stwierdzam, że Rada przyjęła sprawozdanie z działalności w 2012 r.

Powracamy do punktu drugiego porządku dziennego – wyrażenie opinii na temat wniosku głównego inspektora pracy pani Iwony Hickiewicz dotyczącego powołania pana Dawida Barana na stanowisko okręgowego inspektora pracy w Rzeszowie.

Proszę o zabranie głosu przewodniczącą komisji skrutacyjnej panią Ewę Górską.

Przewodnicząca komisji skrutacyjnej Ewa Górska:

Komisja skrutacyjna w składzie: Ewa Górska, Stanisław Szwed i Zbigniew Żurek po przeliczeniu głosów oddanych w tajnym głosowaniu w sprawie wniosku głównego inspektora pracy pani Iwony Hickiewicz dotyczącego zamiaru powołania pana Dawida Barana na stanowisko okręgowego inspektora pracy w Rzeszowie, ustaliła co następuje:

w głosowaniu uczestniczyło 21 członków Rady Ochrony Pracy, oddano 21 głosów ważnych. Za wyrażeniem pozytywnej opinii w sprawie wniosku o powołanie pana Dawida Barana na stanowisko okręgowego inspektora pracy w Rzeszowie było 20 głosów. Nikt nie głosował przeciw. jedna osoba wstrzymała się od głosu.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Dziękuję za przedstawienie wyników. Gratulujemy panu Dawidowi Baranowi pozytywnej opinii. Życzymy wielu sukcesów na nowym stanowisku pracy.

Kandydat na stanowisko okręgowego inspektora pracy w Rzeszowie Dawid Baran:

Dziękuję bardzo, Wysoka Rado.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Przechodzimy do punktu czwartego porządku dziennego – plan pracy Rady Ochrony Pracy na 2013 r. Opracowując projekt planu prezydium starało się połączyć w grupy tematy, które łączyły się ze sobą. Wpłynęło bardzo dużo tematów zaproponowanych zarówno przez członków Rady, jak i ministerstwa oraz instytucje, do których zwróciliśmy się.

Chciałabym zaznaczyć, iż staraliśmy się, aby na posiedzeniu był jeden temat wiodący. Jeżeli tematy były o nieco węższym zakresie, to zaplanowaliśmy dwa na posiedzenie. Z doświadczenia wiemy, że jeżeli są dwa duże tematy, to drugi jest zazwyczaj niezbyt wnikliwie rozpatrywany.

Członkowie Rady otrzymali projekt planu pracy przygotowany przez prezydium.

Czy są uwagi do przedłożonego planu pracy?

Członek Rady Ochrony Pracy Maciej Sekunda:

Nie zgłaszałem wcześniej propozycji, bo byłem przekonany, że sprawa została przesądzona. Kilkukrotnie otrzymałem zapewnienie prezydium, że temat rzetelności rejestracji wypadków przy pracy będzie przedmiotem posiedzenia. Padały takie deklaracje.

Wydaje się, iż temat jest zasadny w kontekście różnic, jakie obserwujemy w danych statystycznych GUS, Państwowej Inspekcji Pracy czy Wyższego Urzędu Górniczego, dotyczących wypadków przy pracy.

Druga sprawa – w kontekście użytego w sprawozdaniu sformułowania – cytuję – „jeżeli np. Rada postuluje podjęcie prac w jakiejś dziedzinie, a adresat deklaruje, że podejmie je w przyszłości, to owszem taki wniosek można uznać za zrealizowany" – proponowałbym, aby w połowie kadencji po dwóch latach działalności, może na koniec roku, zorganizować posiedzenie Rady na temat oceny stopnia realizacji wniosków zgłoszonych przez Radę.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Proponuję, aby państwo zgłaszając temat do planu pracy jednocześnie wskazywali temat, który należy skreślić, bo w przeciwnym razie posiedzenia Rady będą trwać od rana do późnych godzin wieczornych, a to byłoby niemożliwe, bo państwo po prostu opuszczaliby posiedzenie udając się na inne zajęcia.

Jeżeli państwo uważacie, iż jakiś temat zawarty w planie zaproponowanym przez prezydium jest niezbyt ważny, prezydium nie ma monopolu na wiedzę, to proszę zaproponować skreślenie punktu. Będziemy głosować. Rada wybierze tematy.

Członek Rady Ochrony Pracy Zdzisław Trela:

Nie chcę skreślać żadnego punktu, przeciwnie – chciałbym dodać. Problem bezrobocia w Polsce zaczyna narastać. Jestem prezesem Małopolskiej Izby Rzemiosła i Przedsiębiorczości. Widzę jak upadają kolejne zakłady. Zatrudnieni w nich ludzie stają się bezrobotni. Należałoby zastanowić się, co zrobić, żeby pomóc tym ludziom. Tu nie chodzi o pracodawców. Jest to kwestia polityki państwa.

Wprowadzenie supermarketów na taką skalę jak do Polski woła o pomstę do nieba. Państwo nie zdają sobie sprawy, jak supermarkety wykorzystują producentów, którzy muszą zwalniać ludzi, bo inaczej nie poradzą sobie.

Prosiłbym o zajęcie się tą kwestią. Może to nie jest temat właściwy dla Rady, ale ktoś musi się nim zająć.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Tę propozycję należałoby skierować do Komisji Polityki Społecznej i Rodziny, w której funkcjonuje podkomisja stała ds. rynku pracy. To jest właściwe gremium. Natomiast Rada Ochrony Pracy nie zajmuje się kwestią bezrobocia, lecz przestrzeganiem przepisów prawa pracy oraz warunkami pracy. Zatem problematyka bezrobocia nie leży w naszej gestii.

Członek Rady Ochrony Pracy Maciej Sekunda:

Wobec propozycji pani przewodniczącej, żeby proponując temat wskazać ten, który należy skreślić…

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Albo wskazać miejsce, w którym należałoby uwzględnić propozycję.

Członek Rady Ochrony Pracy Maciej Sekunda:

Nie proponuję skreślenia. Moja propozycja zmierza do uzupełnienia pkt 4.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Tak. Wydaje nam się, że w tym punkcie można skonsumować pierwszą propozycję pana Sekundy.

Członek Rady Ochrony Pracy Maciej Sekunda:

Wydaje się, że drugą zgłoszoną przeze mnie propozycję można by połączyć ze sprawozdaniem z działalności Rady Ochrony Pracy w 2013 r., przewidzianym do rozpatrzenia na posiedzeniu w styczniu 2014 r. W sprawozdaniu należy wyraźnie zaakcentować sprawę realizacji wniosków Rady skierowanych do resortów.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Możemy tak zrobić.

Członek Rady Ochrony Pracy Jan Rulewski:

Zawsze występuje nadmiar słusznych tematów i niemożność ich umieszczenia w planie pracy Rady. Dlatego mam techniczną propozycję, aby zapisać w planie, iż w przypadku uzasadnionych okoliczności przewiduje się zwołanie dodatkowego posiedzenia Rady.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Stosujemy tę praktykę, gdy występują uzasadnione okoliczności. Przypominam, że w 2012 r. było dodatkowe posiedzenie Rady. Przyjmujemy ten wniosek, bez konieczności jego zapisywania. Bowiem jest oczywisty. Jeżeli będzie taka potrzeba, zwołamy dodatkowe posiedzenie.

Członek Rady Ochrony Pracy Renata Górna:

Chciałabym zwrócić na pkt 4. planu pracy. Nie kwestionuję zasadności wyboru tematu. W mojej ocenie, problematyka wypadkowości jest jak najbardziej zasadna do rozpatrzenia na kwietniowym posiedzeniu Rady. Natomiast, ponieważ jest to propozycja OPZZ, chciałabym zgłosić pewną autopoprawkę dotyczącą brzmienia tematu. Proponuję, aby ten temat otrzymał brzmienie: „Badanie okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy oraz kontrola skuteczności stosowania środków zapobiegających tym wypadkom”. Chodzi o kontrolowanie skuteczności działań, które wpływają na poziom wypadkowości.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Rozumiem, że jest to autopoprawka. Temat został zgłoszony przez OPZZ. Zapisaliśmy ją.

Członek Rady Ochrony Pracy Marek Walczak:

Moja propozycja dotyczy tematu w pkt 2., w którym instytucją odpowiedzialną za przygotowanie materiałów jest Urząd Dozoru Technicznego. W pierwszym temacie zostało użyte sformułowanie „świadectwa UDT”. Jest to dla mnie niezrozumiałe. Nie wiem, o co chodzi. Jest to propozycja Ministerstwa Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej.

Rozumiem, że chodzi o przestrzeganie zasad, wymogów dotyczących dopuszczania do użytkowania narzędzi pracy. Przez narzędzia pracy pojmujemy maszyny i urządzenia

techniczne w rozumieniu ustawy o dozorze technicznym. Zatem tylko część narzędzi pracy jest objęta dozorem technicznym.

Zwracam uwagę, że istnieją wymogi dotyczące sposobu udostępniania narzędzi pracy.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Jeżeli zapiszemy: „Przestrzeganie zasad i wymogów dopuszczania do użytkowania maszyn i urządzeń technicznych” i skreślimy wyrazy „świadectwa UDT”, to byłoby poprawnie?

Członek Rady Ochrony Pracy Marek Walczak:

Tak.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Taka jest moja propozycja. Czy jest sprzeciw? Nie widzę zgłoszeń.

Główny inspektor pracy Iwona Hickiewicz:

W pkt 11., w temacie „Bezpieczeństwo pracy na kolei” proponuję umieszczenie wśród instytucji odpowiedzialnych za przygotowanie materiałów Urzędu Transportu Kolejowego.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Mamy dwie wersje. Nie wiem, jak to się stało. Uwaga pani minister jest bardzo słuszna. Urząd Transportu Kolejowego został przewidziany.

Główny inspektor pracy Iwona Hickiewicz:

Chciałabym zwrócić uwagę, że jeśli chodzi sprawy transportu, to Państwowa Inspekcja Pracy przede wszystkim skupi się na wynikach kontroli czasu pracy i czasu prowadzenia pojazdów w ramach krajowej strategii. Natomiast w przypadku kolei, to będzie czas pracy maszynistów.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Dokładnie o to nam chodzi.

Główny inspektor pracy Iwona Hickiewicz:

Natomiast jeżeli chodzi o kwestię związaną z urządzeniami poddozorowymi – ta problematyka będzie rozpatrywana na lutowym posiedzeniu – rozumiem, że instytucją wiodącą będzie Urząd Dozoru Technicznego. Inspekcja pracy przedstawi materiał uzupełniający. Ustalimy to w porozumieniu z panem prezesem Walczakiem.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

To była propozycja Urzędu Dozoru Technicznego.

Członek Rady Ochrony Pracy Andrzej Paszkiewicz:

W pkt 8., w tytule drugiego tematu proponuję zastąpienie wyrazu „średnich” wyrazem „ponadpodstawowych”. Proponuję wprowadzenie tego tematu w czerwcu, zatem przed zakończeniem roku szkolnego, ewentualnie we wrześniu. Ten termin wydaje się bardziej uzasadniony ze względu na oczekiwane materiały z Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Rozumiem, że przewidziane na wrzesień tematy związane z rolnictwem przenieśli na sierpień, a sierpniowe – na wrzesień. Czy jest sprzeciw wobec tej propozycji? Nie widzę zgłoszeń. Zatem dokonujemy stosownej korekty.

Zastępca przewodniczącej Rady Ochrony Pracy Zbigniew Żurek:

Pan prezes Sekunda, słusznie zgłosił temat różnic statystycznych. Wydaje mi się niezbyt trafne umieszczenie tego tematu jako dodatkowego w kwietniu. Proszę zwrócić uwagę, że w kwietniu planowane są dwa obszerne tematy. Wnoszę o przeniesienie propozycji pana Sekundy na ewentualne dodatkowe posiedzenie Rady.

Zastępca przewodniczącej Rady Ochrony Pracy prof. Danuta Koradecka:

Rozumiem wniosek pana Sekundy. Wielokrotnie mówiliśmy, że różnica danych statystycznych jest trudna do akceptacji. Inne liczby wypadków, także śmiertelnych, podawane są przez różne podmioty. Pan przewodniczący Żurek słusznie traktuje to jako

poważną kwestię. Ale sądzę, że w ramach pierwszej części kwietniowego posiedzenia pośrednio dojdziemy do tej sprawy. Bowiem, jeżeli będziemy mówić o okolicznościach i przyczynach wypadków przy pracy, a te są podstawą ich rejestrowania, to w materiale możemy – zresztą inspekcja pracy przeprowadzała stosowne badania – przedstawić te różnice. Jeżeli nie, to trzeba zastanowić się nad odrębnym punktem i uczynieniem z tego problemu sprawy o charakterze systemowo-politycznym.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

W tej sprawie powinna wypowiedzieć się nie tylko Państwowa Inspekcja Pracy, ale również GUS, ZUS i, może, Wyższy Urząd Górniczy. Zapiszmy ten temat jako ewentualnie dodatkowy punkt. Zobaczymy, czy będzie możliwość wpisania go do planu. Jeżeli nie, to państwo zostaną poinformowani o terminie dodatkowego posiedzenia.

Członek Rady Ochrony Pracy Jan Rulewski:

W pkt 7. tytuł drugiego tematu brzmi: „Kontrola przestrzegania czasu pracy i terminowego wypłacania wynagrodzenia za pracę". Sądzę, że zakres powinien być szerszy. Chodzi bowiem o ochronę wynagrodzenia za pracę, na którą składa się termin wypłaty wynagrodzenia, jego wysokość i prawo do wynagrodzenia za pracę. Zatem proponuję zastąpić wyrazy „terminowego wypłacania" wyrazem „ochrona". Obecne brzmienie zawęża tematykę do terminowego wypłacania wynagrodzenia.

Główny inspektor pracy Iwona Hickiewicz:

Proponuję następujące brzmienie: „Przestrzeganie przepisów o czasie pracy oraz wypłacie wynagrodzenia za pracę".

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Myślę, że ta propozycja jest do przyjęcia dla wszystkich.

Kto jest za przyjęciem przedłożonego planu pracy wraz z wcześniej przyjętymi poprawkami? Kto jest przeciw? Kto wstrzymał się od głosu?

Stwierdzam, że Rada jednogłośnie przyjęła plan pracy na 2013 r.

Chciałabym teraz zaproponować wstępny terminarz posiedzeń Rady do sierpnia 2013 r.: 19 lutego, 19 marca, 26 kwietnia – uroczysta sesja z okazji Międzynarodowego Dnia Ofiar Wypadków przy Pracy, który przypada 28 kwietnia, 21 maja, 18 czerwca, 9 lipca i 27 sierpnia.

Przechodzimy do punktu piątego porządku dziennego – Rejestracja i zapobieganie chorobom zawodowym. Materiał został przygotowany przez Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy. Instytut Medycyny Pracy i Instytut Medycyny Wsi nie przygotowały materiałów. Zwrócimy się do nich o wyjaśnienia.

Zastępca przewodniczącej Rady Ochrony Pracy prof. Danuta Koradecka:

Rzeczywiście jest trudna sytuacja. Temat – Rejestracja i zapobieganie chorobom zawodowym – był zgłoszony na styczniowe posiedzenie Rady na początku poprzedniego roku. Zatem nie można mówić o zaskoczeniu. Sprawa jest o tyle złożona, że rejestr chorób zawodowych prowadzi Instytut Medycyny Pracy. Dane z rejestru przekazywane są do Głównego Urzędu Statystycznego.

Natomiast Centralny Instytut Ochrony Pracy zwraca uwagę na szereg zaburzeń stanu zdrowia i schorzeń, które wiążą się z warunkami pracy, ale niekoniecznie umieszczone są we wspomnianym rejestrze, a stanowią coraz większą część obciążenia zdrowia społecznego. Wybraliśmy tematykę obciążeń układu mięśniowo-szkieletowego i stresu. Chcieliśmy przedstawić dane nasze i międzynarodowe oraz stan prawny w tym zakresie. Pani dr Joanna Bugajska – kierownik Zakładu Ergonomii, lekarz ze specjalnością medycyny pracy, przedstawi nam tę problematykę.

Kierownik Zakładu Ergonomii CIOP-PIB dr Joanna Bugajska:

Dziękuję pani prof. Koradeckiej za wprowadzenie. Referat, który przygotowałyśmy faktycznie na dzisiejsze posiedzenie miał być koreferatem uzupełniającym bardzo konkretne dane dotyczące rozpoznawalności chorób zawodowych w Polsce w ubiegłym roku. Zatem będzie nam trochę tego brak. Tym niemniej chciałam zwrócić uwagę na definicję zdrowia. Zdrowie to nie tylko brak choroby, ale również dobrostan zarówno psychiczny,

jak i fizyczny, przede wszystkim pozwalający na sprawne funkcjonowanie w życiu społecznym i zawodowym.

Wracając do tematu – pani prof. Koradecka wspomniała, dlaczego zdecydowaliśmy się przedstawić państwu takie problemy. Chciałabym zwrócić uwagę, że pojęcie choroby zawodowej jest zakotwiczone w medycynie, ale przede wszystkim ma charakter prawny. Bowiem za chorobę zawodową uważa się chorobę, wymienioną w wykazie chorób zawodowych, jeżeli w wyniku oceny warunków pracy można stwierdzić bezspornie lub z wysokim prawdopodobieństwem, że została ona spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy.

Poza chorobami zawodowymi występują dolegliwości zdrowotne, których nie można zdefiniować tak, jak poprzednio. Natomiast możemy przypuszczać, że one powstają albo w związku z wykonywaną pracą, albo są przez tę pracę pogłębiane. To może być narażenie na każdy czynnik fizyczny i chemiczny, czyli środowisko pracy, ale także sposób wykonywania pracy, czyli np. wymuszona pozycja pracy i tempo pracy.

Prezentowany slajd ilustruje relację chorób zawodowych, które są rejestrowane i problemów zdrowotnych związanych z pracą doświadczanych przez pracownika, z tytułu których nie otrzymuje żadnych świadczeń, a one upośledzają jego jakość życia.

Kolejny slajd pokazuje miejsce Polski wśród innych państw europejskich w zakresie przeświadczenia, że praca wywiera wpływ na zdrowie pracownika. Znajdujemy się wśród państw, których obywatele bardzo ściśle wiążą swoje samopoczucie i zdrowie z pracą zawodową. Ok. 50%-54% obywateli wskazuje, że praca negatywnie wpływa na ich zdrowie.

Następny slajd prezentuje odsetek respondentów raportujących najbardziej istotne problemy zdrowotne związane z pracą. Proszę zwrócić uwagę, że problemy z układem mięśniowo-szkieletowym – o których będę mówić – w państwach Unii zgłasza ok. 55% pracowników odczuwających problemy zdrowotne związane z pracą, natomiast ok. 20% zgłasza problemy związane ze stresem. W Polsce nieco ponad 63% pracowników zgłasza problemy z układem mięśniowo-szkieletowym związane z pracą i ok. 7% – problemy związane ze stresem.

Chciałabym teraz odwołać się do badań francuskich przeprowadzonych na bazie badań profilaktycznych, czyli badań prowadzonych przez lekarzy medycyny pracy w zakładach pracy. Badani byli zdrowi pracownicy, zgłaszający się na badania okresowe. W badanej populacji 2685 pracowników stwierdzono, iż 50% miało niespecyficzne dolegliwości w obrębie układu ruchu, natomiast u 13% potwierdzono klinicznie występowanie co najmniej jednego zespołu przeciążeniowego, czyli już choroby narządu ruchu, najczęściej związanej z wykonywaną pracą.

Do najczęściej stwierdzanych zespołów przeciążeniowych należały: zespół kanału nadgarstka, zapalenie boczne nadkłykcia kości łokciowej i zapalenie ścięgien pasa rotacyjnego barku. To ostatnie schorzenie bardzo często występuje u magazynierów i osób składających paczki, po prostu dźwigających.

Przeprowadziliśmy również badania kohortowe z udziałem lekarzy medycyny pracy. Badaliśmy zdrowych pracowników, którzy poddawali się badaniom okresowym. Pogrupowaliśmy wyniki w zależności od pozycji pracy (siedząca, stojąca) i płci pracowników – kobiety i mężczyźni. Stwierdziliśmy, że skargi na dolegliwości bólowe w obrębie narządu ruchu mają charakter powszechny wśród polskich pracowników wykonujących pracę w pozycji siedzącej. Dotyczą one przede wszystkim kręgosłupa lędźwiowo-krzyżowego, następnie kręgosłupa szyjnego, kończyn dolnych, a także rąk – praca w pozycji siedzącej to często praca manualna. W przypadku pracy wykonywanej w pozycji stojącej dolegliwości są mniej wyraźne, zdecydowanie mniej zgłaszane jak w przypadku pracy w pozycji siedzącej, również częściej przez kobiety niż mężczyzn. W mniejszym stopniu dotyczą kończyn dolnych.

Badaliśmy polskich pracowników również tzw. testami prowokacyjnymi stosowanymi przez lekarzy ortopedów i neurologów do zdiagnozowania nie tylko dolegliwości, ale do wczesnej diagnostyki zespołów przeciążeniowych. Wyniki dowiodły, że w naszym kraju ten problem występuje bardzo często. Testy prowokacyjne ujawniły wczesny etap zespołu cieśni kanału nadgarstka (ok. 33%), zespołu ścięgien zginaczy nadgarstka

(ok.15%). Następnie zespół Guyona (ok. 13%). Zatem badania kohortowe polskich pracowników wskazują jak wielki jest to problem.

Chciałabym teraz skonfrontować ww. problem z chorobami zawodowymi w obrębie narządu ruchu, które mogą być rozpoznawane wśród pracowników. W najnowszym wykazie chorób zawodowych z 2009 r. w dwóch punktach możemy poszukiwać zespołów przeciążeniowych związanych z pracą. Pierwszy – to choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy. Drugi – to choroby obwodowego układu nerwowego również spowodowane sposobem wykonywania pracy.

Slajd pokazuje statystykę – opracowaną na podstawie rejestru chorób zawodowych z Instytutu Medycyny Pracy – kończącą się na 2011 r. Nie znam jeszcze danych za 2012 r. W 2011 r. rozpoznano ok. 100 przypadków chorób układu ruchu spowodowanych sposobem wykonywania pracy oraz ok. 160 – 180 przypadków chorób obwodowego układu nerwowego. Odnotowuje się wzrost w tym zakresie.

Chciałabym zwrócić uwagę na złożoną etiologię chorób układu ruchu związanych ze sposobem wykonywania pracy, bowiem w ogólnej populacji zidentyfikowano bardzo wiele czynników indywidualnych takich, jak np. wiek czy płeć. W naszych badaniach one również ujawniły się, kobiety częściej odczuwają te dolegliwości – następnie budowa ciała, masa ciała, styl życia, wcześniejsze urazy, kondycja fizyczna, choroby przewlekłe oraz indywidualne czynniki psychologiczne. Te czynniki powodują, że niezależnie od negatywnych skutków pracy zawodowej, niektóre osoby mogą doświadczać częściej od innych tych dolegliwości.

Na slajdzie wymieniono również czynniki fizyczne i psychospołeczne ewidentnie związane ze środowiskiem pracy. Mogą doprowadzić do rozwoju tych zespołów i dolegliwości. Wśród czynników fizycznych należy wymienić: dźwiganie ładunków, wymuszona pozycja ciała, powtarzalne ruchy, drgania ogólne i miejscowe, mikroklimat zimny i wilgotny oraz kombinacje czynników. Do czynników psychospołecznych należy zaliczyć: wysokie wymagania pracy, niski poziom kontroli, niski poziom wsparcia (współpracowników, kadry kierowniczej), niską satysfakcję z pracy, niepewność pracy – tak obecnie częstą – oraz monotonię pracy.

Kolejny slajd przedstawia porównanie dwóch ostatnich europejskich przeglądów warunków pracy. Okazuje się, że czynniki, które wcześniej wymieniłam jako czynniki ryzyka dla zespołów przeciążeniowych, najczęściej występują wśród ankietowanych pracowników. Czyli monotypowość ruchów, dźwiganie ciężarów, wymuszona pozycja, wibracja, niska temperatura. Ponadto współoddziaływanie tych czynników jest bardzo powszechne wśród obecnie pracujących.

Prezentowany slajd dowodzi, że zbyt mały wysiłek fizyczny, duża monotonia, małe zaangażowanie pracownika, natężenie czynników, które nie wymusza aktywności – praca siedząca np. stanowisko komputerowe – może stanowić również czynnik ryzyka dla zespołów przeciążeniowych. Z drugiej strony pokazana jest praca, która wymusza najwyższy poziom obciążenia układu mięśniowo-szkieletowego – dźwiganie, wymuszona pozycja ciała. Zatem w przypadku dolegliwości układu mięśniowo-szkieletowego najlepsze jest optimum, w którym są bardzo dobrze zrównoważone poziom obciążenia i wymagania pracy.

Chciałabym też zwrócić uwagę na bardzo ważny „efekt Kopciuszka”, który zakłada osobowościową tendencję do dużego (nadmiernego) zaangażowania w pracę, co jeśli nałoży się na podobnie duże wymagania życia rodzinnego, może prowadzić do odczuwania stresu i dolegliwości mięśniowo-szkieletowych. Ten syndrom ma – jak widać – 20-letnią historię. Ale myślę, że obecnie znajdziemy wielu ambitnych „Kopciuszków". Do tego należy dodać niepewność pracy oraz nie tylko osobowościową, ale wymuszoną tendencję do nadmiernego zaangażowania w pracę, która jest bardzo ważnym czynnikiem zwiększającym dolegliwości układu mięśniowo-szkieletowego.

Na kolejnych slajdach wymieniono kilka rozporządzeń, które dotyczą wymagań fizycznych w środowisku pracy: rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy ręcznych pracach transportowych, rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie wykazu prac szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia kobiet, rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie wykazu prac wzbro-

nionych młodocianym i warunków ich zatrudniania przy niektórych z tych prac. Zatem dysponujemy instrumentarium prawnym przeciwdziałającym nadmiernemu obciążeniu układu mięśniowo-szkieletowego.

Dysponujemy również serią metod – od mniej do bardziej zaawansowanych, które pozwalają ocenić optymalne obciążenie układu mięśniowo-szkieletowego podczas wykonywania różnych prac. Można tu wymienić stosowanie: goniometrii do oceny pozycji ciała, elektromiografii do oceny obciążenia i zmęczenia mięśni, a także stosowanie okulograficznej metody do optymalnego zaplanowania stanowiska pracy (aby nie wymuszać złej pozycji ciała, która skutkuje nadmiernym obciążeniem mięśniowym i dolegliwościami mięśniowo-szkieletowymi) oraz stosowanie technik rzeczywistości wirtualnej m. in. w celu dostosowania stanowisk pracy dla potrzeb osób niepełnosprawnych.

Podsumowując tę część, chciałabym podkreślić, że wieloczynnikowa etiologia dolegliwości układu mięśniowo-szkieletowego wymaga wielopłaszczyznowego podejścia obejmującego zarówno: kształtowanie fizycznych i psychicznych warunków pracy, organizację pracy, wczesną identyfikację osób z zaburzeniami układu ruchu, oddziaływanie na czynniki indywidualne poprzez promocję zdrowego stylu życia, wspieranie pracownika w sferze radzenia sobie ze stresem.

Chciałabym teraz przejść do kwestii występowania i zapobiegania problemom zdrowotnym związanym ze stresem. Stres jest również jedną z częściej zgłaszanych dolegliwości czy doznań, jakie pracownik kojarzy z pracą. Ponad 1/5 ankietowanych deklaruje, iż doznaje stresu. Ale bezsenność, ból głowy czy zmęczenie to zjawiska, które możemy z bardzo dużym prawdopodobieństwem wiązać z nadmiernym obciążeniem czynnikami psychospołecznymi w pracy.

Dość dobrze zdiagnozowane są czynniki, które powodują stres w pracy. Są to, wymienione przeze mnie wcześniej, zbyt wysokie wymagania w pracy, zbyt mała kontrola w pracy czyli możliwość wpływania na swoją pracę, brak wsparcia społecznego w pracy, niepewność pracy.

Chciałabym teraz przedstawić korelację tych czynników z konkretnymi problemami psychicznymi. Otóż, wysokie wymagania pracy są związane z ryzykiem depresji i zaburzeń lękowych. Brak wsparcia społecznego jest związany z pojawieniem się zaburzeń lękowych. Niepewność pracy z depresją. Tak wynika z prowadzonych badań.

W jaki sposób zapobiegać chorobom związanym ze stresem w środowisku pracy? Na poziomie przedsiębiorstwa należy wymienić: realistyczne wymagania pracy, ograniczanie długiego czasu pracy, który zaburza równowagę praca-życie prywatne, zmniejszenie niepewności pracy – szkolenia pracowników oraz prawidłowa komunikacja podczas restrukturyzacji przedsiębiorstw, zwiększenie możliwości kontrolowania swojej pracy poprzez większą swobodę w decydowaniu o tempie pracy, sposobie jej wykonywania a także udzielanie wsparcia informacyjnego oraz emocjonalnego pracownikom przez przełożonych.

Wśród działań na poziomie pracownika należy wymienić: terapię poznawczo-behawioralną skoncentrowaną na problemach zawodowych, szkolenia na temat metod rozwiązywania konfliktów, zwiększania spójności społecznej w miejscu pracy, radzenia sobie ze stresem w pracy, itp. oraz programy prozdrowotne, np. badania profilaktyczne, ćwiczenia fizyczne, zmiana diety. Te działania powodują, że pracownik czuje się bardzo ważną częścią środowiska pracy.

Podsumowując pokrótce zaprezentowane problemy, chciałabym przedstawić cztery wnioski. Po pierwsze – podstawowym kierunkiem działań dla zapobiegania chorobom zawodowym i problemom zdrowotnym związanym z pracą jest profilaktyka techniczna i organizacyjna. Nie można jednak zapominać o profilaktyce medycznej, o badaniach profilaktycznych z wykorzystaniem testów prowokacyjnych, które umożliwią wczesne rozpoznanie u pracowników zagrożenie zespołami przeciążeniowymi.

Po drugie – profilaktyka techniczna to projektowanie i konstrukcja maszyn, urządzeń technicznych, procesów pracy i stanowisk pracy zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i ergonomii (uwzględniające psychofizyczne zdolności pracownika).

Po trzecie – profilaktyka organizacyjna to zarządzanie bezpieczeństwem i higieną pracy (w sposób spójny z zarządzaniem produkcją i finansami firmy), w tym: badania

profilaktyczne ukierunkowane na wczesne wykrycie skutków oddziaływania czynników ryzyka, szkolenia profesjonalne podnoszące wiedzę pracowników i pracodawców w zakresie dotyczącym czynników ryzyka w ich pracy, planowanie procesów pracy w sposób elastyczny, odpowiadający pracownikom i gwarantującym efektywność ich pracy.

Po czwarte – prawidłowo prowadzona profilaktyka techniczna i organizacyjna wpływa na: poprawę jakości życia, zmniejszenie absencji chorobowej, zmniejszenie rent z tytułu wypadków i chorób zawodowych oraz innych problemów zdrowotnych związanych z pracą, wydłużenie aktywności zawodowej w zdrowiu. Zapobiega zjawisku nieefektywnej obecności w pracy.

Chciałabym jeszcze przedstawić dwa slajdy, które szybko odnalazłam, gdy dowiedziałam się, że w posiedzeniu nie będzie uczestniczył przedstawiciel Instytutu Medycyny Pracy. Są one częścią moich wcześniejszych prezentacji dla studentów studiów podyplomowych.

Na pierwszym slajdzie umieszczony jest wykaz chorób zawodowych z poprzedniego roku. W strukturze chorób zawodowych w Polsce dominuje pylica płuc (ok. 26%), następnie przewlekłe choroby narządu głosu (11%), przewlekłe choroby układu nerwowego, przewlekłe choroby układu ruchu. Dwie ostatnie stanowią 11% w strukturze chorób zawodowych. W ostatnich latach obserwujemy tendencję wzrostową chorób pasożytniczych, np. boreliozy.

Drugi slajd ilustruje strukturę chorób w zależności od płci. U mężczyzn dominuje pylica płuc, u kobiet – choroby zakaźne i pasożytnicze.

Zastępca przewodniczącej Rady Ochrony Pracy prof. Danuta Koradecka:

Chciałabym poruszyć dwie kwestie. Pierwsza ma charakter szczegółowy, druga – ogólny.

Jeśli chodzi o pierwszą, to pani doktor wymieniła szereg terminów, które może nie są czytelne dla wszystkich. Zespół cieśni nadgarstka – to okolica kończyny górnej, przez którą między kośćmi biegną nerwy i naczynia krwionośne. One w każdej chwili mogą być uciśnięte. Jeżeli trzymamy nadgarstek w nieprawidłowej pozycji, to dojdzie do zaburzeń z powodu uciśnięcia nerwów i złego przepływu krwi. Następuje zanik drobnych mięśni dłoni. To jest zmiana nieodwracalna. Ta cieśń jest słabym punktem, podobnie jak łokieć tenisisty.

Jako młody pracownik Instytutu prowadziłam badania w Wytwórni Termometrów we Włocławku. Była to ręczna praca – panie kręciły szklaną rurką nad palnikiem. Miały cały czas oparte łokcie. W jednym roku zaczęły masowo występować zaniki mięśni dłoni i przedramion. Te zmiany okazały się nieodwracalne. A wystarczyło opuścić palnik poniżej poziomu i te choroby nie pojawiłyby się. Pani dr Bugajska przeprowadziła również badania w pewnej spółdzielni, w której u pracowników wystąpiły tego typu zmiany. Zatem bardzo ważne jest dobre zaprojektowanie stanowiska pracy. Nie potrzeba tu wielkich inwestycji.

Pozycja siedząca, wbrew pozorom, nie jest najlepsza dla ciała. Lepsza jest pozycja stojąca. W tym przypadku cały układ mięśniowy stabilizuje kręgosłup i kończyny. Zatem kręgosłup jest niejako odciążony. Dlatego stanowisko pracy w pozycji siedzącej powinno być odpowiednio przygotowane. Należy m.in. ćwiczyć kończyny dolne i górne.

Przejdę teraz do kwestii ogólnej. Są wykazy chorób zawodowych. Okresowo nowelizowane były załącznikiem do Konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy. Komisja Europejska również opracowuje takie wykazy. To, co zostało przyjęte w wykazach międzynarodowych musi zostać uwzględnione w polskich rejestrach. Ale to nie oznacza, że one nie mogą być lepsze. Nowy wykaz chorób zawodowych jest w trakcie przygotowywania w Komisji Europejskiej. Prawdopodobnie ukaże się za rok. Wtedy będziemy go porównywać z naszym wykazem.

Filozofia tego wykazu polega na grupowaniu pewnych zależności – czynności jako przyczyn i skutków jako zmian w stanie zdrowia. Nie wymienia konkretnych przypadków dodając sformułowanie „i inne". Jego dodanie powoduje, że powstaje bardzo duży zakres.

W przypadku rozpoznaniu chorób układu oddechowego był zapis „ostre i przewlekłe zapalenie oskrzeli". Ci, którzy mieli przewlekłe zapalenie oskrzeli nie mogli otrzymać renty, bo nie mieli jednocześnie ostrego. Podobnie ci, co mieli ostre, ponieważ nie mieli

przewlekłego. Dlatego w tego typu uregulowaniach prawnych ważne są szczegóły, które powodują niezasadne wyłączenie pewnych osób z pewnych przepisów.

Myślę, że struktura tych chorób nie zmienia się. Zaostrzyły się wymagania w przypadku narządu głosu. Na początku wystarczyło zaczerwienienie strun i pewien dyskomfort, żeby uzyskać rozpoznanie choroby zawodowej. Dominowali tutaj nauczyciele z dawnego województwa olsztyńskiego. Obecnie jest wyraźnie powiedziane, że muszą być guzki na strunach głosowych. Liczba rozpoznań od razu zmalała.

Borelioza była nowym zjawiskiem. Ale obecnie natężenie jest tak duże, że właściwie strach wejść do lasu. Kiedyś nie było tego ryzyka. Kleszcze są zarażone. Notuje się bardzo dużo powikłań ukąszeń przez kleszcze. Dochodzi m.in. do zapaleń mózgu, a nawet śmierci.

Zaczynamy żyć w świecie, w którym zagrożenia fizyczne, chemiczne i biologiczne są coraz groźniejsze.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Czy ktoś z państwa chciałby zabrać głos? Nie widzę zgłoszeń.

Projekt stanowiska opracuje Zespół ds. Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Środowisku Pracy. Zwrócimy się o materiały do Instytutu Medycyny Pracy i Instytutu Medycyny Wsi.

Przechodzimy do spraw bieżących. Informuję, że następne posiedzenie odbędzie się 19 lutego 2013 r.

Porządek dzienny przewiduje: pkt 1. – Przestrzeganie zasad i wymogów dopuszczania do użytkowania maszyn i urządzeń technicznych, pkt 2. – Ocena skuteczności funkcjonowania systemu potwierdzania kwalifikacji pracowników wykonujących czynności związane z użytkowaniem maszyn i urządzeń technicznych w miejscu pracy.

Czy ktoś z państwa chciałby zabrać głos w sprawach bieżących? Nie widzę zgłoszeń.

Informuję, że na moje ręce wpłynęły życzenia dla pana senatora Rulewskiego od Stowarzyszenia Inspektorów Pracy Rzeczypospolitej Polskiej. Przekażę pismo panu senatorowi.

Porządek dzienny został wyczerpany. Zamykam posiedzenie Rady Ochrony Pracy.

m.k.